

Informe anual de l'Observatori per a la Igualtat de la UAB sobre l'aplicació del Protocol per prevenir i actuar contra l'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i la violència masclista

Sessió Ordinària del Claustre 20 de desembre 2023

1. Introducció

El *Protocol per prevenir i actuar contra l'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i la violència masclista* va ser aprovat per acord del Consell de Govern el 7 de novembre de 2018 i modificat per acord de 14 de desembre de 2022.

Aquesta modificació ha suposat una revisió i millora dels processos, circuits i actuacions i s'ha basat en la revisió i actualització del marc normatiu i els conceptes que se'n deriven, en les recomanacions del Protocol guia de la Generalitat de Catalunya i en els resultats del grup de treball format per d'alumnat, personal treballador i persones expertes.

En concret, el Protocol ha incorporat les següents modificacions i millores:

- 1) Actualització del marc normatiu: s'incorpora la Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per la igualtat de tracte i la no discriminació, la Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista i la Llei 3/2022, de 24 de febrer, de convivència universitària
- 2) Principis: s'afegeixen dos principis, el de responsabilitat i el *non bis in idem*
- 3) Agilitació del procés: es canvia el procediment per iniciar les actuacions i es designa un persona investigadora la qual haurà d'obrir el sobre amb la relació dels fets i valorar la denúncia en el termini màxim de deu dies hàbils, i elaborar un informe tècnic amb una proposta d'actuacions a la CTA, qui tindrà potestat per recomanar les actuacions necessàries.
- 4) Actualització de conceptes: a través de l'adequació de les definicions d'assetjament establertes per la Llei 17/2020 de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, i l'ampliació, d'acord amb la mateixa llei, dels àmbits de la violència masclista, afegint la violència digital, la violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius, la violència vicària, la violència de segon ordre i la violència econòmica.
- 5) Composició de la CTA: la psicòloga experta deixa de ser-ne membre i assistirà a la CTA quan sigui necessari
- 6) Seguiment del compliment de la resolució: s'estableix que el procediment de seguiment s'haurà d'especificar a la resolució i que correspon a l'Observatori per a la Igualtat efectuar aquest seguiment.

Aquest informe fa referència al període que va des de la data de l'1 de desembre de 2022 fins el 30 de novembre de 2023. En concret, es recullen les accions realitzades i les principals dades segons les finalitats especificades a l'article 2 del Protocol i que fan referència a: la prevenció, les pautes d'actuació i les mesures de suport i acompanyament.

2. Mesures preventives i de sensibilització

El Protocol modificat preveu que la UAB impulsi mesures preventives i mesures de suport, així com actuacions d'informació i sensibilització per informar dels instruments de que disposa la UAB per actuar davant les situacions de violència masclista i LGBTI-fòbia. Aquestes accions, que es realitzen de forma permanent, s'han reforçat al llarg del darrer any gràcies al finançament del *Pacto de Estado contra la Violencia de Género*, tal i com es concreta a continuació:

- **Informació** sobre el Protocol disponible a la web de l'Observatori per a la Igualtat i enllaçada a la web home UAB i a la pàgina d'accés al Campus Virtual.
- **Campanya de comunicació i difusió** "Responem davant les violències masclistes" a través d'enganxines a les portes interiors dels lavabos, cartells a les aules i a les marquesines.
- **Campanya informativa i de sensibilització** a la Comunitària, amb un **Punt Lila** a la Fira d'entitats de la UAB (atenció psicològica i punt informatiu) fàcilment identificable per atendre les situacions de violència masclista i LGBTI-fòbia i informar dels recursos disponibles a la UAB per actuar davant aquest tipus de situacions.
- **Campanya de sensibilització "La saps reconèixer?"** Consisteix en la realització i publicació per xarxes d'una sèrie de 9 vídeos entorn diverses situacions de violència masclista i LGBTI-fòbia amb l'objectiu de visibilitzar i identificar algunes de les situacions que es poden donar a la universitat. Per a aquesta acció s'ha comptat amb finançament del Consell Social de la UAB.
- **Diapositiva** informativa dels recursos contra l'assetjament i la violència masclista (Protocol, Servei d'acollida psicològica i Observatori) per incorporar a les sessions de benvinguda de l'alumnat.
- **Calendari** de sobretaula amb il·lustracions i informació sobre diverses accions i serveis per prevenir i atendre l'assetjament i les violències masclistes a la universitat, que s'ha repartit entre el personal treballador.
- **Cartells informatius** del circuit a seguir davant una situació de violència masclista i LGBTI-fòbia; on s'han d'adreçar i quins són els recursos que la UAB posa a la seva disposició per actuar davant aquestes situacions. Contenen adreces i telèfons de contacte dels centres docents, de l'Observatori per a la Igualtat i del Servei d'acollida psicològica per a les persones víctimes d'aquestes situacions. Inclou l'enllaç per accedir directament al document del protocol. Distribució de cartells físics pel Campus i difusió a través de les xarxes socials i de les pantalles dels centres. També s'han elaborat versions de cartells específics per a cada centre docent.
- **Panells (Punts Liles) informatius** als centres docents. Contenen la mateixa informació que els cartells anteriors acompanyada d'una il·lustració en gran format (2mx1m).

- **Espai per treballar les masculinitats**, servei que s'ofereix a través de Conexus i adreçat a tots els homes de la UAB que vulguin transformar la seva manera de relacionar-se des d'una perspectiva no sexista. Ofereix atenció individualitzada, online o presencial, i acompanyament i suport en el procés de transformació de la masculinitat. També inclou tallers i cursos sobre les masculinitats adreçats a l'alumnat i personal treballador, i la formació d'un grup d'homes contra les violències masclistes. La iniciativa respon a les demandes d'alguns homes de la nostra comunitat que, sent conscients de les seves pràctiques sexistes i les conseqüències negatives d'aquestes, demanen eines per canviar-les. Però també respon al compromís de la UAB per crear espais i relacions segures, respectuoses, igualitàries i lliures de sexisme i violències masclistes. En el cas de persones que han exercit la violència, aquest servei és una eina d'actuació, complementari o alternatiu al règim sancionador.
- **Acte institucional** commemoratiu del 25N Dia Internacional contra les violències masclistes amb la lectura del manifest de la Comissió Dones i Ciència i **repintada col·lectiva** del mural de la il·lustradora Clara Corax contra les violències masclistes de la plaça Cívica.
- **Jornada** sobre matrimonis forçats, abril de 2023.
- **Formació adreçada a l'alumnat**: a delegades d'igualtat dels centres i a persones delegades de curs i sessions informatives i de **sensibilització** per a l'alumnat internacional i col·lectius d'alumnat.
- **Cursos o tallers adreçats a l'alumnat** amb reconeixement de crèdits:
 - "*Violències sexuals i de gènere a la universitat: reconèixer i acompanyar*"
 - "*Masculinitat i joves: que podem fer els nois davant les violències masclistes?*"
 - "*Eines per a col·laborar en el Punt Lila de La Comunitària de la UAB*".
- **Formació al personal treballador** a través dels següents cursos per a PTGAS i PDI:
 - "*Prevenió i detecció de situacions de violències sexuals, assetjament sexual, per raó per sexe, gènere i orientació sexual*"
 - "*Prevenió de la violència de gènere a la Universitat*".
 - "*Estratègies per garantir els drets de les persones LGBTI i contra la discriminació*"
 - "*Comunicació amb perspectiva de gènere i incorporació del llenguatge no sexista*".

3. Procediment d'actuació en cas de denúncia

El capítol IV del Protocol estableix el procediment d'actuació en cas de denúncia davant les conductes i els àmbits d'aplicació que defineix l'article 4. Concretament, el procediment s'inicia per la denúncia de la persona afectada o de qualsevol persona de la comunitat universitària que hagi tingut coneixement directe o indirecte dels fets que motiven la denúncia.

D'acord amb el que estableix el Protocol, el procediment d'actuació en els casos de denúncia s'ha activat cada cop que hi ha hagut una sol·licitud i s'ha aplicat de forma efectiva, avaluant la informació presentada en les sol·licituds.

Concretament, en aquest període, hi ha hagut **set sol·licituds** d'activació del Protocol i convocatòria de la CTA. **Quatre** expedients fan referència a denúncies cap a alumnes homes, mentre que els altres **tres** fan referència a denúncies cap a professors homes.

En els casos de denúncies a alumnes en un cas s'ha obert un expedient disciplinari que està en curs, en dos casos s'han establert mesures correctores acadèmiques, de formació i acompanyament i en el darrer cas s'ha obert un expedient informatiu que també està en curs.

En els casos de denúncies a professors, en dos casos s'ha proposat l'obertura d'expedients disciplinaris per investigar els fets i sancionar-los, però no s'han pogut materialitzar perquè els professors ja no formen part del personal de la UAB. En el tercer cas ja no s'ha pogut iniciar el procediment investigador pel mateix motiu.

4. Mesures de suport i acompanyament

El capítol III del Protocol preveu el conjunt de serveis, unitats i recursos dels quals disposa la UAB per tal d'actuar en primera instància davant de situacions de discriminació, assetjament i violències masclistes i lgbti-fòbiques, així com oferir suport i acompanyament a les persones víctimes d'aquestes situacions dins o fora de la Universitat. Específicament:

- L'Observatori per a la Igualtat de la UAB ofereix la primera acollida on s'informa del procediment de denúncia i dels recursos d'atenció, suport i acompanyament disponibles.
- Les persones en situació de violències sexuals o de gènere disposen del servei d'atenció psicològica especialitzada de la Unitat Psicogènere del Servei de Psicologia i Logopèdia de la Facultat de Psicologia.
- Es continua amb la coordinació en el seguiment de casos entre el Servei de Salut i la Unitat Psicogènere, així com amb el Servei de seguretat, en els casos en que ha estat necessari.
- Es manté una base de dades comuna de les atencions registrades, així com de les demandes d'activació del procediment de denúncia que preveu el Protocol, que reuneix els casos atesos per l'Observatori per a la Igualtat, per Psicogènere o bé que s'han adreçat directament al Registre General. Enguany s'ha adaptat el registre de les atencions per tal d'incloure els indicadors definits pel protocol guia.
- La UAB ofereix una convocatòria pròpia d'ajuts a l'estudi per a persones víctimes de violència per raó de gènere.

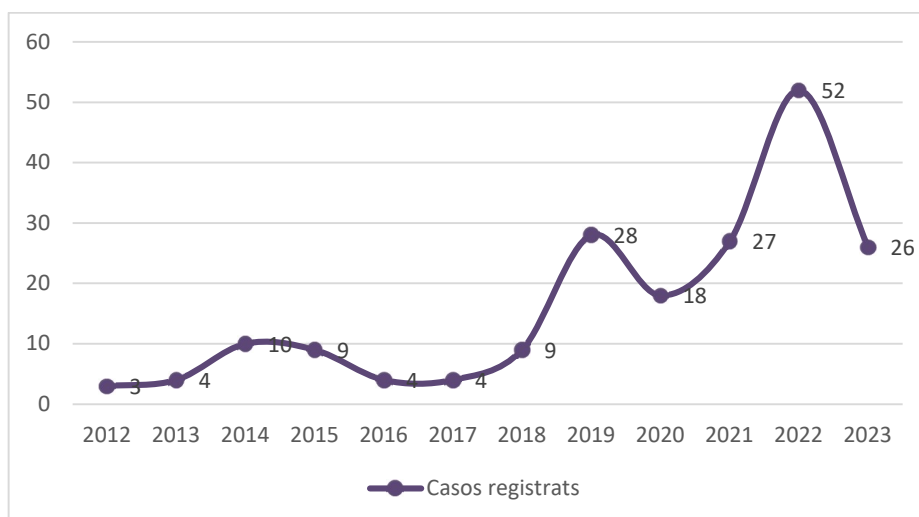
També aquest any des de la UAB i coordinat per l'Observatori, s'ha encarregat a l'entitat Fil a l'Agulla l'elaboració d'una **metodologia per abordar la reincorporació** o la tornada del professorat que ha estat sancionat, que incorpori mesures de reparació i doni resposta a les preocupacions i necessitats de les víctimes i la comunitat. Com a mesures de reparació, des de UAB es volen establir mecanismes de no repetició d'aquestes conductes sancionades i crear espais de comunicació i d'escolta de la comunitat. Amb aquesta finalitat i a partir dels resultats de l'informe encarregat, s'han dissenyat un seguit d'actuacions de reparació que es posaran en marxa en breu, són les següents:

- 1) Sessions individuals de la persona sancionada amb l'entitat Conexus per abordar i treballar la masculinitat
- 2) Realització de sessions formatives amb els equips de deganats i directors d'escoles, i amb les direccions de departament
- 3) Realització de fòrums oberts a tots els centres docents i en general per informar del protocol i de totes les accions realitzades en el marc d'aquest
- 4) Creació d'espais no mitxes d'escolta als diferents centres docents per recollir les necessitats i preocupacions

5. Balanç de casos atesos

Des del 2012 fins a novembre de 2023, des de l'Observatori per a la Igualtat s'han registrat **194** atencions en matèria de violències masclistes, LGBTI-fòbiques, assetjament sexual o altres tipus d'assetjament o discriminacions.

Gràfic 1. Evolució de les atencions registrades per l'Observatori per a la Igualtat. 2012 - 2023

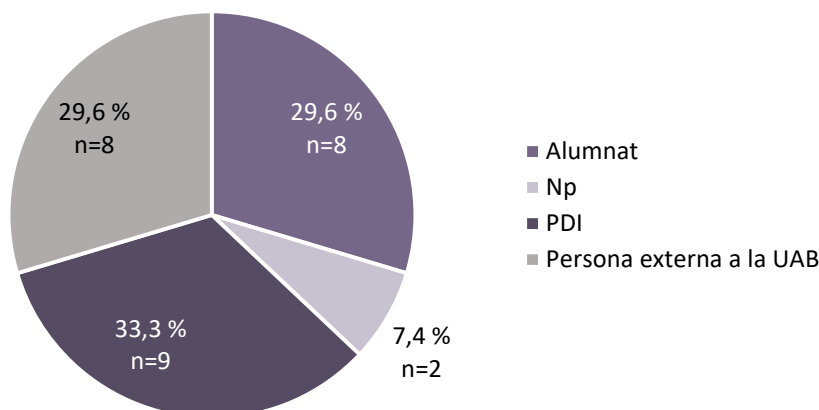

Font: Elaborat per l'Observatori per a la Igualtat a partir de la informació registrada per l'atenció i acompanyament en les situacions de discriminació, assetjament i violències masclistes, i LGBTI-fòbiques, durant el període d'1 de febrer de 2012 a 30 de novembre de 2023.

En el període que cobreix aquest informe (1 de desembre de 2022 a 30 de novembre de 2023), s'han atès i acompanyat a l'Observatori per a la Igualtat **27 casos** de discriminació, assetjament o violències masclistes i lgbti-fòbiques que s'han viscut dins o fora de la UAB. Dels 27 casos registrats de persones ateses, 23 corresponen a dones, 3 a homes i 1 a una persona no binària.

A continuació, es detallen gràficament les dades segons el col·lectiu que ha exercit o ha patit l'agressió o la situació de discriminació, així com el tipus d'agressió o discriminació viscuda.

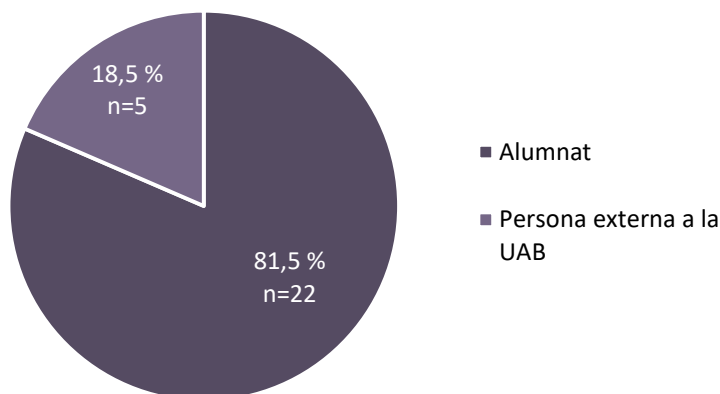
Gràfic 2. Distribució dels casos registrats segons el col·lectiu al qual pertany la persona que ha exercit l'agressió o la situació de la discriminació

Font: Elaborat per l'Observatori per a la Igualtat a partir de la informació registrada per l'atenció i acompanyament en les situacions de discriminació, assetjament i violències masclistes, i LGBTI-fòbiques, durant el període d'1 de desembre de 2022 a 30 de novembre de 2023.

Nota: En relació al sexe/gènere de la persona que ha exercit la situació, dels 27 casos, 24 són homes, 1 és una dona i 2 no és pertinent perquè fan referència a assessorament o a algun tipus de petició vinculada amb el protocol de canvi del nom legal al nom sentit.

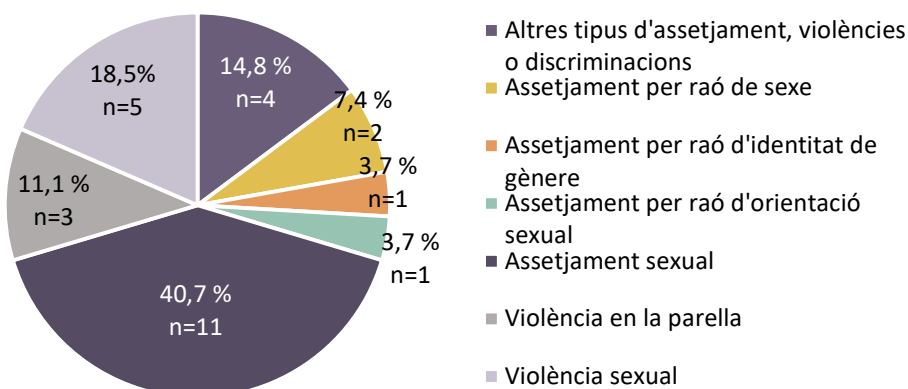
Gràfic 3. Distribució dels casos registrats segons el col·lectiu al qual pertany la persona que ha patit l'agressió o la situació de la discriminació

Font: Elaborat per l'Observatori per a la Igualtat a partir de la informació registrada per l'atenció i acompanyament en les situacions de discriminació, assetjament i violències masclistes, i LGBTI-fòbiques, durant el període d'1 de desembre de 2022 a 30 de novembre de 2023.

Nota: En relació al sexe/gènere de la persona que ha patit la situació, dels 27 casos, 23 són dones, 3 són homes i 1 no binari.

Gràfic 4. Distribució dels casos registrats segons el tipus d'agressió o la situació de la discriminació viscuda

Font: Elaborat per l'Observatori per a la Igualtat a partir de la informació registrada per l'atenció i acompanyament en les situacions de discriminació, assetjament i violències masclistes, i LGBTI-fòbiques, durant el període d'1 de desembre de 2022 a 30 de novembre de 2023.

En **conclusió** preveiem un nombre total de casos atesos similar a anys anteriors, tot i que les xifres que s'ofereixen s'han de considerar provisionals perquè no ho reflecteixen atès que no disposem de la informació actualitzada de les atencions realitzades des de Psicogènere. Quan ens arribin caldrà afegir aquestes dades per tenir la fotografia completa. Pel que fa a les sol·licituds d'activació de la Comissió Tècnica Assessora (CTA), la xifra de set és superior a la d'anys anteriors. Cal destacar el fet que aquest any les denúncies s'han registrat tan envers professors com envers alumnes homes, d'aquí que es vegi la necessitat de reforçar la sensibilització i la formació entre l'alumnat.

Veiem també com el col·lectiu femení continua sent el majoritari entre les persones que han patit les situacions de violència i que es tracta únicament d'alumnat, mentre que el col·lectiu masculí (tan de professorat com d'alumnat) continua sent clarament majoritari pel que fa a les persones que han exercit aquestes violències.

Per tal de millorar encara més la intervenció, s'ha transmès al Departament d'Igualtat i Feminismes i el Departament de Recerca i Universitats, i a través de la participació de la UAB a la Comissió Dones i Ciència del CIC, la necessitat de dotar de recursos a les Unitats d'Igualtat per assumir la totalitat de les funcions i accions definides en el nou protocol guia. Algunes d'aquestes tasques ja s'estan duent a terme però d'altres són inassumibles amb els recursos actualment disponibles (recollida d'informació, emissió d'informes preliminars, acompanyaments a col·lectius, centres adscrits i fundacions, entre d'altres). D'altra banda, també caldria abordar i començar a treballar en el disseny d'una metodologia, comuna a totes les universitats i des d'una aproximació restaurativa comunitària, per la reincorporació de les persones agressores que han estat sancionades i allunyades de la docència durant un període de temps determinat. També es considera important oferir des de les universitats un servei d'atenció als homes que han exercit o exerceixen algun tipus de violència masclista, així com formació sobre les masculinitats. Aquestes són dues accions pioneres i cabdals per implicar

el conjunt de la comunitat en el treball contra les violències masclistes, que des la UAB ja s'han iniciat aquest any i que esperem valorar, desenvolupar i aprofundir en endavant.